Ədəbiyyat qəzeti

Ata, aprel yağışları göylərin türküsüdü - yağır narın-narın, ılıq-ılıq, bir azdan günəş doğacaq, nura qərq olacaq oyuncaqlarımız...

Afşar TİMUÇİN

Görkəmli türk şairi Afşar Timuçin 1939-cu ildə Manisanın Ağhisar ilçəsində dünyaya gəlib. Atası azərbaycanlı (Bakı), anası gürcüdür (Batum). Orta məktəbi bitirdikdən sonra İstanbul Universitetinin Ədəbiyyat fakültəsinin fransız dili və ədəbiyyatı bölməsinə daxil olub. Təhsilini davam etdirmək məqsədilə 1967-ci ildə Kanadaya yollanıb. Monreal Universitetində fəlsəfə elmi üzrə doktorluq dissertasiyası müdafiə edib, 1992-ci ildə professor olub.

Afşar Timuçin elmi əsərlərlə yanaşı bir sıra şeir kitablarının ("Çöl" (1968), "Dastanlar" (1969), "Belə oxunmalı bizim türkümüz" (1974), "Ey mənim gözəl sevgilim" (1984), "Buludlardan dəniz ətri gəlir" (2002) və s.) və romanların ("Sabaha başlamaq" (1975), "Gecə gələn köhnə dost" (1980), "Sahillər" (1983) və s.) müəllifidir.

Əsərləri ingilis, fransız, ispan, rus və s. dillərə tərcümə edilmişdir.

Afşar Timuçinin yaradıcılığı dəfələrlə müxtəlif mükafatlara layiq görülmüşdür.

YOL TÜRKÜSÜ

Çək
bəmbəyaz xəritələrə
bənövşəyi rənglə
heç görmədiyimiz
şəhərləri, kəndləri -
apar, oralara apar məni,
səninlə olsam,
sıxılmaram,
gedərəm ...

Çək,
çək bəmbəyaz xəritələrin
ən gözəl yerinə
sərgi salonlarını,
körpüləri,
meydanları,
qüllələri
və uşaq bağçalarını.
Çək,
çək bəmbəyaz xəritələrin
ən gözəl yerinə
ən gözəl gündüzləri,
ən gözəl gecələri...

Səninlə olsam,
tərəddüd etmərəm,
gedərəm,
çək,
o şəhərlərə,
o kəndlərə gedən
bir yolçu kimi çək məni,
əlimdə - biletim,
ürəyimdə - sevincim,
başımda - sevdam...

Nə çox qarışdıq
bir-birimizə -
bu əl hansımızın əli,
bu saç hansımızın saçı?
Apar,
məni də apar
bəmbəyaz xəritələrə
bənövşəyi rənglə
çəkdiyin yerlərə -
nə qorxu, nə ürkü,
nə kompas, nə durbin,
gedərəm, gedərəm...

BƏLKƏ

Bəlkə
indi sən də
mənim kimi
yapyalnızsan.
başının üstündə
uçuşan quşlara baxırsan,
fikirli-fikirli.
Bəlkə
çiyninə nazik yaz atmış
bir ağaca dikmisən gözlərini,
bəlkə
türkü dinləyirsən,
səsini çıxarmadan,
ya da
bir şeir, bir hekayə
oxumağa çalışırsan,
kim bilir...

Bəlkə
gözəllikdə misli görünməmiş
bir eşq düşünürsən,
bəlkə
yerini dəyişirsən xatirələrin -
əvvəl olanlar axıra düşür,
axır olanlar əvvələ,
bəlkə
açıldı deyə
bir düyünü elə hey
qurdalayırsan,
qurdalayırsan,
qurdalayırsan...
Bəlkə
bunların heç biri deyil,
sadəcə, qəhvə içirsən,
sadəcə, alma yeyirsən,
sadəcə, saatına baxırsan
və düşünürsən:
bu əqrəb
hara tələsir belə?

Bəlkə
dustaq kimi,
kölə kimi,
gələcəyi puç olmuş adam kimi
pis bir duyğu var içində?

Bəlkə
özünü bağışlaya bilmirsən
mənim
heç bilmədiyim
bir şeydən ötrü?
Bəlkə
qırıq qatar kimi
yolda qalmısan?
Bəlkə
hər şeyi unutmaq üçün,
sadəcə, uyumaq istəyirsən?
Bəlkə
sən də
mənim kimi
yapyalnızsan?

HƏR ŞEYİ YALAN YAZMIŞLAR

Hər şeyi yalan yazmışlar,
hətta nağılları da.
Sən mənə inan, çocuğum,
qorxma,
qan dənizi yoxdu göydə,
lap rahat uyu
səhərə qədər.
Gümüş Ay
yamyaşıl buludlarda batıb,
sapsarı günəş doğsun.
Gülüm,
bənövşəm,
ağkirpik çiçəyim,
oyanıb görəcəksən
qan dənizi yoxmuş göydə -
o qədər sevinəcəksən.
O qədər güləcəksən,
Sən mənə inan, çocuğum.

NƏĞMƏ

Axşamın min bir rəngi
qayıq kimi
yırğalanır ürəyimdə -
hanı gül bəyazı balıqlarım?

Qayıq kimi
yırğalanır ürəyimdə
bütün yaşadıqlarım
və yaşamadıqlarım...
Xəyal bürüyür məni -
qismətdən
bir az çox istəyirəm.

Quşlar uçub gedir içimdən,
yuva kimi bomboş qalıram...
Çarəm yox,
qoşuluram onlara,
uçuruq, uçuruq
uzaqlara, uzaqlara...

Birdən sevgimiz
qayıq kimi
yırğalanır ürəyimdə -
dodaqlarına
toxunur dodaqlarım -
çöl çiçəkləri
açır içimdə...

UŞAQ OLMAQ

Uşaq olmaq sənə yaraşır -
ayna sulara düşən
buludlarla oyna,
islat üstümü,
kirlət əllərini,
ayaqqabılarının altı
iki gündə yeyilsin ...
Uşaq olmaq sənə yaraşır -
gizlə sevincini,
gizlə
sinəmə vurduğun qartopunu
oyuncaq sandığında.
Gizlə
oyuncaq sandığında
ürəyimə vurduğun
göyqurşağı kimi
yeddirəngli yaranı...
Həp böylə çocuq ol,
incəcik saçlarında,
gözlərin dənizlərə bənzəsin -
sevdiciyim,
uşaq olmaq sənə yaraşır...

ƏHMƏD, QARDAŞIM

Əhməd, qardaşım,
Gəl, gəl otur, bir danışaq
gəlməyən -
gözümüzün kökünü
saraldan bahardan,
isti, uzun yaydan,
yamyaşıl rüzgarlardan...

Gəl, gəl otur bir danışaq,
içimizdə
yarımçıq qalmış sevincdən,
duraq üz-üzə,
duraq göz-gözə,
görünməmiş zamanlardan
görünməmiş
xoşbəxtlik biçək
hər kəsə...

Bu şəhər - qorxudanlar şəhəri,
Bu şəhər - qorxanlar şəhəri,
Bu şəhər - şübhələr quyusu,
düşən necə çıxacaq -
Əhməd, qardaşım,
Gəl, gəl otur, bir danışaq...

İLK YAZ

İlk yaz
nə vaxt gəldi,
nə vaxt getdi -
bilmədim.
Bir az əvvəl burdaydı,
bir kəpənəyin qanadında.
Bir topa çiçək kimi,
bir budağın üstündəydi -
gördüm.
Yamyaşıl
yarpaqdan süzülə-süzülə
yayıldı yer üzünə...
Bir az əvvəl burdaydı...
Bir az əvvəl burdaydı...
Bir az əvvəl burdaydı...
İlk sevgi kimi...

ÇOCUQ TÜRKÜSÜ

Ata,
aprel yağışları
göylərin türküsüdü -
yağır narın-narın, ılıq-ılıq,
bir azdan günəş doğacaq,
nura qərq olacaq
oyuncaqlarımız...
Təkcə savaş olmasın -
kirlənməsin göylərimiz,
kirlənməsin çərpələnglərimiz...
Savaş olarsa...
Tanklar əzər evciklərimizi.
toplar qaçırdar yuxumuzu...
Günəşimizi
və Ayımızı söndürərlər -
işıq-işıq
aprel yağışları
qaranlıq-qaranlıq yağar.
Cəlladlar
öz uşaqlarına aparırlar,
bəlkə də, portağallarımızı...
Amma onlar da uşaqdılar,
quş budağı yarpağından,
budaq quşu
tüküdən tanıyar...
Rüzgar
düşmən kəsilməz
rüzgara...
O uşaqlar, ölsələr də,
yeməzlər o portağalları...

BU BİZİM ŞEİRİMİZDİR

Suyun axışına baxa-baxa qalırıq,
Gün sızır şəfəq-şəfəq, incə-incə.
Bir-birimizi
təmənnasız sevməyə
başlayınca,
Birlikdə
bir almanı
dişlər kimi oluruq.
Günəşin altında
irəliləyir karvan,
ağır-ağır,
Burda dincələkmi,
gedəkmi bir az daha,
Yüz əsr
sonranın şeirini
oxuyurmuş kimi,
Bir anda
sonsuzluğa varırıq.
Üşüdən bu imiş
az öncə bizi,
İndi
dənizin səsi ilə
rüzgarın səsi
eynidi sanki,
bu sənin saçlarınmı,
yoxsa
aramıza girən
qara buludmu?
Suyun axışına baxa-baxa qalırıq,
Gün sızır şəfəq-şəfəq, incə-incə.
Bir-birimizi
təmənnasız sevməyə
başlayınca,
Birlikdə
bir almanı
dişlər kimi oluruq.

QÜRUB ÇAĞI

Bir açıqlığa çıxaq,
bir nəfəs alaq,
Halım
niyə birdən-birə
oldu xarab.
Niyə
birdən-birə
düşdü axşam,
Qaranlığı
gümüş rənginə
boyadı mehtab.

Oturub
arxayın-arxayın
danışsaydıq,
Sevişmək,
necə olsa,
yenə olacaq,
pis-yaxşı.
Bir
ihlamur ətri
yayılarkən otağımıza,
Hər şeyi
yaxşı-yaxşı
düşünsəydik:
ölümü, incikliyi... ən başda
bütün
əyər-əskiyimizə
gülüb keçsəydik.
Bəlkə də
boşa keçib
bunca zaman,
Bu da
bir cür
keçib getmə duyğusudur,
Nə gözəl olardı,
hər şeyə yenidən başlasaq...
Amma
nə etsə də
budağın yanına
qayıda bilməz
Rüzgarın əlindən
yapışan yarpaq...

AXŞAM XATİRƏSİ

Yorğun bir gün keçirmiş
Əllərin uyudu əllərimdə.
Yorğun bir gün keçirmiş
saçların uyudu
üzümdə, çiyinlərimdə...
Yorğunluq
mənə nələri anlatmadı ki?

Ürəyimin döyüntüsünü duydum,
qəlbimin ən dərinində.
Yol bitməsin,
istədim lap uzansın,
Uzansın qaranlığa, qaranlığa...

Gözlədiyimiz oldu...
Dəniz çalxalandı uzaqda,
Ay əl eylədi
iki sərsəriyə,
İrili-xırdalı
bütün ulduzlar,
nur çilədi sevgimizə...

AXŞAM KOMPOZİSİYASI

Kölgəm ol və arxamca gəl,
gedək
kimsələrin olmadığı yerə -
gözəldir
nəm və tənha sahillər indi...

Ya da mən sənin kölgən olum,
dursan, - durum,
getsən - gedim,
ayaqlarının izi,
corablarının
alacalı yaşılı,
beynindəki düşüncə,
ürəyindəki qara sevda,
yuxularındakı həsrət,
kim nə desə,
məni göstər,
çəkinmə.

Xırçın-xırçın dənizlərə,
getmək istədiyin hər yerə,
İstəyərək, güvənərək
həp məni götür, özünlə,
çəkinmə.

GÖZLƏYİŞ

Sevdiyim
bəmbəyaz bir gül topası,
kim bilir,
neçə yüz ilin
gülşənindən.

Hardansa səsin gəlir,
ətir-ətir,
kim bilir,
neçə yüz ilin
gülşənindən...

Necəsən,
hardan çıxdın,
Doğrudanmı,
geri döndün, gəldin,
Sən idinmi
o olmasa da olan kimi
görünən.

İndi
yosun gözlərin gözlərimdə,
min bir rüzgarla rüzgarlanır,
kim bilir,
neçə dünyanın dənizindən.

Hazırladı:
DİLSUZ